

Žavbi Andraž,
Majerič Matej

Kako varni so pogoji za učenje kajtanja v nekaterih slovenskih šolah?

Izvleček

Namen prispevka je bil ugotoviti, kako varni so bili pogoji za učenje kajtanja v nekaterih slovenskih šolah glede na IKO standard varnega poučevanja kajtanja. Raziskavo smo izvedli v petih naključno izbranih slovenskih šolah kajtanja (od 14 delujočih, kar je predstavljajo 35,7 % vzorec vseh delujočih šol), ki so v letih 2015 in 2016 delovale na različnih lokacijah. Uporabili smo anketni vprašalnik, ki je vključeval dve skupini spremenljivk; 1.) IKO varnostni standard za šole (7 spremenljivk) in 2.) IKO varnostni standard za inštruktorje (8 spremenljivk). Podatke smo pridobili z vodenimi anketiranjem in z opazovanjem izvajanj tečajev v naključno izbranih šolah. Trditve v obliki 15 spremenljivk so inštruktorji ocenjevali na tristopenjski Likertovi lestvici. Za obdelavo podatkov smo uporabili program Microsoft Excel. Izračunali smo frekvence in jih predstavili v tabelah. Ugotovili smo, da so bili pogoji za učenje kajtanja v naključno izbranih slovenskih šolah kajtanja glede na IKO varnostni standard v večini zahtev primerni. Ne glede na to pa smo predlagali nekatere ukrepe, ki lahko bistveno izboljšajo varnost vadečih. Glede na to, da v Sloveniji ni možno pridobiti ustrezne strokovne usposobljenosti za delo na področju kajtanja, predlagamo, da se pri ustrezni strokovni organizaciji čim prej organizira tovrstno usposabljanje.

Ključne besede: kajtanje, pogoji, učenje, šole, varnost, pomanjkljivosti, izboljšave.

How safe is learning in some Slovenian kitesurfing schools?

Abstract

The aim of this paper was to determine how safe were some conditions for learning kitesurfing in some Slovenian schools, according to the IKO safety standard. The research was carried out in five (out of 14 operating, which represents a 35.7% sample of all operating schools) randomly selected Slovene kitesurfing schools, which operated in different locations in 2015 and 2016. We used a survey questionnaire that included two groups of variables 1.) IKO safety standard for schools (7 variables); 2.) IKO safety standard for instructors (8 variables). Data were obtained through guided surveys and by observing the implementation of courses in randomly selected schools. The evaluations in the form of 15 variables were evaluated by the instructors on the three-stage Likert scale. We used Microsoft Excel to process data. We calculated the frequencies and presented them in the, according to the IKO safety standard in most of the requirements, were appropriate. Nevertheless, we have proposed some measures that can improve the safety of the participants. Considering that in Slovenia it is not possible to acquire adequate professional skills for work in the field of kitesurfing, we suggest that such training should be organized as soon as possible with the appropriate professional organization.

Keywords: kitesurfing, conditions, learning, schools, security, deficiencies, improvements.

■ Uvod

Vsako leto se v začetne tečaje kajtanja vključuje vse več Slovencev. Večinoma izbirajo ponudbo slovenskih kajtarskih šol. V Sloveniji nobena od športnih organizacij ne izvaja strokovnega usposabljanja za delo na področju kajtanja, zato za poučevanje tega športa pri nas ni mogoče dobiti ustrezne usposobljenosti. Inštruktorji slovenskih šol so zato prisiljeni usposobljenosti pridobiti v tujini ter tam potrjevati svoje licence. Večinoma se odločijo za udeležbo na usposabljanjih Mednarodne kajtarske organizacije (*International Kiteboarding Organization* – IKO). S tem si pridobijo IKO licenco, kar jim omogoča, da izvajajo tečaje pod IKO varnostnim standardom (Beaudonnat, 2010).

Pred letom 2000 so bile pri učenju kajtanja pogoste nesreče vadečih predvsem zaradi pomanjkljive opreme in metodike učenja. Leta 2001 je bil ustanovljen IKO, ki je želel izboljšati varnost pri učenju kajtanja. Izoblikovali so varnostni standard, ki naj bi ga kajtarske šole za povečanje varnosti upoštevale. Po nekaterih podatkih danes IKO združuje več kot 130 šol, v katerih poučuje več kot 4000 licenciranih inštruktorjev. Dolžnost vsakega inštruktorja kajtanja je zagotoviti varno učenje in priskrbeti brezhibno opremo. Inštruktorji morajo poučevati kajtanje skladno z varnostnimi standardi. Izvajanje teh standardov se naučijo na IKO usposabljanjih za inštruktorje in njihove pomočnike. Usposabljanje traja pet dni. Vodi ga izkušeni IKO nadzorniki, ki med tečajem ocenijo, ali posamezni kandidati dosegajo zahtevane standarde. Po opravljenem

Slika 1. Prvi avtor v akciji.

končnem preverjanju si posamezniki za poučevanje prvin začetne šole kajtanja pridobijo naziv IKO pomočnik inštruktorja ali IKO inštruktor prve ravni. Za poučevanje prvin nadaljevalne šole kajtanja se morajo posamezniki udeležiti dodatnega usposabljanja za naziv IKO inštruktor druge ravni (Beaudonnat, 2010). Inštruktorji so ključni za zagotavljanje varnosti vadečih, saj so slednji prepuščeni njihovem znanju in izkušnjam. Dolžnost inštruktorjev ni le naučiti tečajnike kajtati, temveč jim posredovati znanje, da bodo lahko varno kajtali tudi kasneje, ko se bodo sami ukvarjali s tem športom.

IKO varnostni standard

IKO vsako leto posodablja učne, varnostne in kakovostne standarde, saj mora slediti tako novostim v razvoju opreme kot novostim v tehniki kajtanja. Varnostni standardi so v pomoč vsem, ki se profesionalno ali rekreativno ukvarjajo s tem športom. IKO zagotavlja varnostni standard z IKO učnim načrtom (Beaudonnat, 2010).

Varnostni standardi, ki jih morajo upoštevati šole kajtanja

IKO skrbi za nadzor nad šolami kajtanja, ki uporabljajo IKO varnostni standard. Glavni cilj nadzora šol je tečajnikom zagotoviti varno učenje. Kajtarske šole morajo imeti veljavno obrtno dovoljenje. Inštruktorji, ki delujejo v IKO šolah, morajo biti ustrezno usposobljeni in imeti pridobljen naziv najmanj IKO pomočnik inštruktorja. Prav tako morajo imeti vse šole sklenjeno zavarovanje odgovornosti iz dejavnosti. Na vidnem mestu morajo imeti objavljene podatke o območju izvajanja tečaja, pravilih poučevanja in kajtanja ter podatke o plimovanju in vremenskih pogojih na območju izvajanja tečaja. Za učenje kajtanja so priporočene smeri vetra, ki pihajo pod kakršnim koli kotom z morja na obalo. V nasprotnem primeru morajo IKO šole poučevati izključno iz čolna, saj lahko tečajnika veter odnese na odprto morje. Za zagotavljanje varnosti morajo imeti inštruktorji pri izvajanju tečaja stalno radijsko ali telefonsko zvezo s šolo in reševalci. Na kraju izvajanja tečaja morajo imeti reševalni čoln, s katerim lahko hkrati pomagajo najmanj dvema kajtarjema,

ali vodni skuter, ki je primeren za reševanje najmanj enega. Območje izvajanja tečaja mora biti ločeno od kopalne cone. V vodi se območje izvajanja tečaja od kopalne cone loči z bojami, na obali pa z zastavami. V območju izvajanja tečaja ne sme biti nevarnih objektov ali ovir, na katerih bi se tečajniki ali oprema lahko poškodovala. IKO dodatno zahteva, da v premeru sto metrov od območja izvajanja tečaja ne sme biti električnih napeljav, v premeru petdeset metrov pa ne dreves ali objektov, ki bi povzročali turbulence. Prav tako se v območju izvajanja tečaja pri obali ne smejo lomiti valovi, saj je tako vstop v vodo za tečajnike otežen. V vodi ne sme biti močnih vodnih tokov, obala pa ne sme biti skalnata ali kakorkoli drugače nevarna za tečajnike. Območje prehoda nizke vode v globoko mora biti označena z barvnimi bojami. Tečajniki morajo uporabljati barvne čelade, saj so tako vodi bolj vidni. Na krajih, kjer veter piha na odprto morje ali je v območju učenja voda globoka, morajo šole učiti izključno iz čolna. Metodika učenja zahteva, da IKO šole oziroma njihovi inštruktorji tečajnike odpeljejo s čolnom na odprto morje, kjer nato izvajajo vaje po metodičnih korakih IKO učnega načrta. IKO šole, ki poučujejo s pomočjo čolna, morajo dodatno upoštevati nekatere IKO varnostne standarde. Vodni skuter je primeren za učenje enega tečajnika, reševalni čoln pa za učenje največ štirih. Motor čolna mora biti med vstopanjem in izstopanjem tečajnikov iz čolna ugasnjen. Prav tako mora biti motor ugasnjen, kadar se čoln približuje tečajnikom v vodi. Treba je opozoriti, da tečajnik, ki se nauči kajtati izključno iz čolna oziroma skuterja, ne more pridobiti naziva IKO samostojni deskar, saj ne zna izvesti vseh prvin, ki jih IKO učni načrt zahteva za pridobitev tega naziva.

IKO varnostni standardi za inštruktorje

IKO inštruktorji morajo upoštevati IKO varnostne standarde, saj so namenjeni zagotavljanju njihove varnosti in varnosti tečajnikov. Osebo zavarovanje IKO inštruktorjev mora kriti asistenco in nujne stroške zdravljenja ter stroške prevoza v primeru nesreče. Na območju izvajanja tečaja morajo inštruktorji vsakodnevno pred začetkom izvajanja tečaja preveriti vremensko napoved in plimovanje morja. Upoštevati morajo, da nevihtni oblaki lahko povzročijo močan in sunkovit veter, ki je za kajtarje nevaren. Preden začnejo tečajniki uporabljati opremo, morajo inštruktorji preveriti, ali le-ta deluje brezhibno. Enako je treba storiti s kajtom, preden ga tečajnik dvigne v zrak. Napačno sestavljena ali neprimerna oprema predstavlja nepotrebno nevarnost. Pred praktičnim učenjem kajtanja morajo inštruktorji tečajnikom razložiti in prikazati uporabo varnostnih sistemov na kontrolni palici. To je ključno za ustrezno ravnanje v nepredvidenih ali nevarnih situacijah. Varnostni sistemi zagotavljajo skoraj 100 % varnost vadečega, pod pogojem, da jih vadeči zna uporabiti in da oprema deluje brezhibno. Med izvajanjem tečaja morajo imeti inštruktorji vadeče nenehno pod nadzorom in v vidnem polju. Hkrati lahko poučujejo le toliko tečajnikov, kolikor jim to dovoljuje IKO standard oziroma predhodno pridobljen IKO naziv. IKO inštruktor prvega nivoja lahko hkrati poučuje dva tečajnika, ki uporabljata le en kajt, pri poučevanju v vodi pa le po enega tečajnika. IKO inštruktor drugega nivoja lahko hkrati poučuje štiri tečajnike, ki uporabljajo dva kajta, in tako v vodi lahko inštruira dva tečajnika hkrati. IKO inštruktor tretje ravni pa lahko hkrati poučuje štiri tečajnike, ki uporabljajo dva kajta oz. ob dodatni pomoči IKO pomočnika inštruktorja štiri tečajnike, ki uporabljajo štiri kajte. Učenje kajtanja je nepredvidljivo, zato morajo biti inštruktorji ves čas zbrani in ustrezno opremljeni. V času izvajanja tečaja morajo imeti na sebi obvezno opremo, med ka-

tero spada trapez s pripeto varnostno vrvico in nožkom za prerez vrvi, v primeru, da bi se le-te ovile okoli tečajnika ali inštruktorja. Na obali ali v čolnu morajo imeti inštruktorji prvo pomoč in radijsko ali telefonsko zvezo s šolo in reševalci. Na območjih s hladno vodo med obvezno opremo spada tudi neoprenska obleka in drugi dodatki, ki ščitijo inštruktorje pred podhladitvijo. Poleg obvezne opreme naj bi inštruktorji imeli pri sebi še tlačilko za zrak, piščalko, pitno vodo, komunikacijsko napravo, uro ter rezervne dele za kajit in kontrolno palico.

IKO varnostni standardi za tečajnike

Tečajniki morajo med izvedbo tečaja upoštevati IKO standarde, ki so namenjeni zagotavljanju njihove varnosti. V času izvajanja tečaja morajo imeti oblečeno obvezno opremo, med katero spadajo čelada, varnostni jopič, ki poveča njihovo plovnost, ter trapez z varnostno vrvico. V primeru mrzle vode in ozračja se morajo tečajniki pred podhladitvijo zaščititi z neoprensko obleko. Za varno učenje kajtanja morajo spoštovati IKO mednarodna pravila. Prepovedano je gibanje med kajtom v zraku in tistim, ki kajit upravlja. Kajit lahko slednjega nekontrolirano povleče in povzroči trčenje z vsakim, ki se giblje v »delovnem« območju kajta. Zaradi istega razloga je prepovedano gibanje v vetrovnem oknu kajta v zraku. Tečajnik kajta ne sme dvigniti v zrak brez inštruktorjevega dovoljenja. Inštruktor mora pred dvigom kajta preveriti brezhibno delovanje opreme. Pred dvigom kajta morajo tečajniki na sprednjo stran trapeza pripeti varnostno vrvico, saj je tako sprožitev varnostnega sistema lažja, kot če bi bila le-ta pripeta na zadnji strani trapeza. Kajta ni dovoljeno upravljati oz. pilotirati na obali, saj bi s tem po nepotrebnem ogrožali sebe in ostale udeležence na lokaciji. Izjema so le vaje pod nadzorom inštruktorjev. Uporaba varnostne vrvice za desko, sidranje kajta za predmete ali objekte in skakanje s kajtom na obali je zaradi varnosti tečajnikov prepovedano. Pri močnem soncu je zaradi odboja svetlobe od vode priporočljiva uporaba sončnih očal. Treba se je tudi ustrezno zaščititi pred sončnimi žarki. Poleg sončne kreme se lahko pred UV žarki zaščitimo z majicami iz elastičnega in hitro sušечеčega materiala (Lycra), ki nudi ustrezno UV zaščito.

V Sloveniji zaradi njene geografske lege ni primernih pogojev za učenje kajtanja, zato skoraj vse slovenske šole tečaje za začetnike izvajajo v tujini. Tam morajo delovati skladno z zakonodajo držav in hkrati izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje IKO standard.

Preučili smo dostopne vire in ugotovili, da je v Sloveniji v letu 2015 in 2016 delovalo 14 kajtarskih šol. Le ena od teh šol je občasno izvajala tečaje v Sloveniji, in sicer v Seči. Ostale so izvajale tečaje v tujini, najpogosteje v Gradežu, na izlivu reke Neretve, na Sardiniji, v Egiptu in na Lefkadi.

V prispevku smo želeli preveriti, kako varni so bili pogoji učenja kajtanja v nekaterih slovenskih šolah, zato smo opravili analizo upoštevanih varnostnih določil za šole in inštruktorje, ki jih opredeljuje IKO učni načrt (Beaudonnat, 2010). IKO učni načrt je določen kot mednarodno priznan standard varne šole.

Metode

Vzorec

Raziskavo smo izvedli v mesecu juliju 2015 ter aprilu 2016. V njo je bilo vključenih pet naključno izbranih slovenskih šol kajtanja. Glede na število (14) vseh slovenskih šol kajtanja je pet naključno

izbranih šol predstavljalo 35,7 % vzorec vseh delujočih slovenskih šol.

Spremenljivke, način zbiranja in obdelave podatkov

Uporabili smo anketni vprašalnik, v katerega smo kot vprašanja oz. spremenljivke vključili IKO določila varnostnega standarda za šole in inštruktorje (Beaudonnat, 2010). Vprašalnik je vključeval 15 spremenljivk v dveh skupinah: 1.) IKO varnostni standard za šole (7 spremenljivk) in 2.) IKO varnostni standard za inštruktorje (8 spremenljivk).

Podatke smo pridobili z vodenimi anketiranjem in z opazovanjem izvajanj tečajev v naključno izbranih petih šolah. Anketirali smo pet inštruktorjev, ki učijo v izbranih šolah. Trditve v obliki 15 spremenljivk so inštruktorji ocenjevali na tristopenjski Likertovi lestvici (1 – popolnoma upošteva, 2 – delno upošteva in 3 – ne upošteva). Pri odgovorih, kjer nismo dobili nedvoumnega odgovora, so anketiranci svoje odgovore še dodatno utemeljili. Poleg vodenih anketiranj smo podatke zbrali tudi z opazovanjem IKO inštruktorjev med izvajanjem tečajev. Zato smo spremljali izvedbo tečajev v petih šolah na lokacijah Lefkada, izlivu reke Neretve in Sardiniji.

Za obdelavo podatkov smo uporabili program Microsoft Excel. Izračunali smo frekvence in jih predstavili v tabelah.

Rezultati in razprava

Tabela 1

Analiza upoštevanja IKO varnostnih standardov za šole kajtanja

IKO varnostni standard	U	D	N
Inštruktorji imajo pridobljeno ustrezno IKO usposobljenost.	4	1	0
Na območju izvajanja tečaja so izobešeni podatki o območju.	0	2	3
Smeri vetra so primerne za učenje.	4	0	1
Šola ima stalno telefonsko zvezo z reševalci.	5	0	0
Šola ima reševalni čoln ali skuter.	0	2	3
Območje za učenje je ločeno od območja za kopalce.	4	0	1
Na območju izvajanja tečaja ni nevarnih predmetov ali objektov.	4	0	1

Legenda: U – upošteva; D – delno upošteva; N – ne upošteva.

Tabela 1 prikazuje upoštevanje IKO varnostnih standardov za šole kajtanja. V štirih od petih šol so učili inštruktorji, ki so imeli ustrezno IKO usposobljenost. Na ta način so šole izpolnjevale IKO varnostni standard. Ena šola pa je standard delno izpolnjevala. Delno izpolnjevanje tega standarda je pomenilo, da so v šoli delovali tako usposobljeni IKO inštruktorji, kot tudi tisti brez IKO licence. Ugotovili smo, da je v tem primeru šola kršila zakonodajo, ki predpisuje, da morajo inštruktorji imeti ustrezno usposobljenost. Varnostnega standarda, ki pravi, da morajo biti osnovni podatki o območju izvajanja tečaja izobešeni na vidnem mestu, kar tri od petih šol niso izpolnjevale. Ostali dve šoli pa sta imeli izobešene le delne podatke o območju, vremenju in pravilih ter sta tako le delno upoštevali ta IKO standard. Ugotovili smo, da s tega vidika nobena od šol ni v celoti upoštevala IKO varnostnega standarda.

Štiri šole so izpolnjevale IKO standard, ki za varno učenje kajtanja zahteva smer vetra na obalo. Le ena šola tega standarda ni upoštevala, vendar so se tečajniki v tej šoli učili kajtati na območju z nizko vodo in je šola zagotavljala, da ni mogoče, da bi se kajtar zaradi neprimerne smeri vetra znašel v nevarnosti. Šole so ta IKO varnostni standard tako ustrezno izpolnjevale. Vse šole so imele v času izvajanja tečajev vzpostavljeno telefonsko zvezo z reševalci. V kar treh od petih slovenskih šol ni bilo poskrbljeno za reševalni čoln ali skuter. V ostalih dveh šolah pa je bilo za reševanje vadečih iz vode le delno poskrbljeno. To je pomenilo, da je sicer reševalni čoln oziroma vodni skuter bil na območju izvajanja tečaja, vendar ni bil v lasti šole, temveč v lasti lokalnega centra. Ugotovili smo, da nobena slovenska šola ni imela svojega reševalnega čolna in tako nobena ni upoštevala tega varnostnega standarda. Organizacija izvedbe tečajev kajtanja s strani slovenskih šol je bila dobra, saj so imele štiri od petih šol območje za učenje kajtanja in območje za kopalce ločeno z bojami v vodi in zastavami na obali. S tem so se šole zavarovale pred možnimi zapleti ali trki deskarja s plavalcem. Edina šola, ki ni imela ločenega območja za učenje kajtanja in območja za kopalce, pa je učila na območju, na katerega kopalci niso zahajali. Na podlagi analize smo ugotovili, da so slovenske šole ta IKO standard upoštevale in so tako sledile zahtevani zakonodaji. Štiri od petih šol so izvajale tečaje na območjih, na katerih ni nevarnih objektov ali predmetov. Ena šola je le delno upoštevala ta varnostni standard, saj so na njenem območju za učenje kajtanja bila majhna drevesa in ostre školjke, na katerih bi se lahko vadeči lažje poškodovali. Ugotovili smo, da nobena šola ni poučevala kajtanja v bližini nevarnih preprek, kot so električna napeljava, mostovi, visoka drevesa in stavbe.

Tabela 2

Analiza upoštevanja IKO varnostnih standardov za inštruktorje

IKO varnostni standard	U	D	N
Sklenjeno je treba imeti ustrezno osebno zavarovanje.	5	0	0
Preveriti je treba vremensko napoved in plimovanje morja.	4	1	0
Nositi je treba obvezno opremo.	5	0	0
Opraviti je treba pregled zmaja pred dvigom.	0	2	3
Vadeče je treba imeti nenehno v vidnem polju.	4	1	0
Vadeče je treba seznaniti z uporabo varnostnih sistemov.	1	4	0
Na območju izvajanja tečaja je treba imeti nožek in prvo pomoč.	5	0	0
Število tečajnikov v skupini je ustrezno z IKO nazivom.	5	0	0

Legenda: U – upošteva; D – delno upošteva; N – ne upošteva.

Iz Tabele 2 je razvidno, da so imeli inštruktorji v vseh slovenskih šolah sklenjeno ustrezno osebno zavarovanje, ki je krilo asistenco v tujini, stroške prevoza ter stroške zdravljenja. Vse šole si imele v času izvajanja tečaja primerno opremljene inštruktorje, le-ti so imeli na trapezu pripet tudi nožek za prerez vrvi. Prav tako so imeli pri sebi obvezno prvo pomoč. V štirih od petih analiziranih šol so inštruktorji pred začetkom izvajanja tečaja preverili aktualno

vremensko napoved in plimovanje morja. V eni šoli pa inštruktorji niso preverili plimovanja morja in so tako le delno upoštevali ta IKO standard. Pregled kajta pred uporabo v slovenskih šolah niso opravili ali pa so ga opravili zelo površno. V kar treh od petih obravnavanih šolah inštruktorji pregleda zmaja pred dvigom niso opravili, v ostalih dveh pa so pregled opravili površno. Tisti, ki so opravili delne preglede zmaja, pregledov niso izvajali takrat, ko so le-ti najpotrebnejši, to je pri vajah, ko vadeči izvajajo vaje samostojno. Neizvajanje obveznega pregleda zmaja so šole opravičile z izjavo, da inštruktorji pomagajo tečajnikom dvigniti kajt in takrat opazijo možne pomanjkljivosti opreme. Nadzor nad tečajniki je bil v obravnavanih šolah dober; v štirih od petih šol so imeli inštruktorji tečajnike nenehno v vidnem polju in pod nadzorom. Le v eni šoli inštruktorji niso imeli stalnega nadzora nad tečajniki, vendar se je tečaj izvajal na varnem območju z nizko vodo. Ugotovili smo, da so le v eni šoli inštruktorji ustrezno seznanili tečajnike z varnostnimi sistemi in z njimi opravili vse vaje, ki jih zahteva IKO standard. V ostalih štirih šolah so inštruktorji sicer tečajnike seznanili z varnostnimi sistemi, vendar niso izvedli vaje, pri kateri simulirajo nevarnost in se naučijo pravilnega zaporedja korakov ukrepanja v primeru nevarnosti. V izbranih šolah so imeli inštruktorji v skupini primerno število tečajnikov glede na IKO naziv. Ugotovili smo celo, da se je učenje deskanja v izbranih šolah izvajalo individualno, kljub temu da je naziv nekaterim inštruktorjem dovoljeval, da poučujejo več tečajnikov hkrati.

■ Sklep

Na podlagi ugotovitev raziskave lahko sklenemo, da so bili pogoji za učenje kajtanja v nekaterih slovenskih šolah kajtanja glede na IKO varnostni standard v večini zahtev primerni. Kljub temu pa za zagotavljanje večje varnosti predlagamo nekatere izboljšave. Šole naj na lokaciji izvajanja tečaja na vidnem mestu izobesijo podatke o značilnostih in posebnostih območja, na katerem se bodo tečajniki naučili kajtati. Ob tem naj dodatno tečajnike naučijo, kaj vse je treba preveriti na lokaciji v primeru samostojnega ukvarjanja s kajtanjem. Posebej naj opozorijo tečajnike na možne nenadne spremembe smeri in hitrosti vetra, znake, ki napovedujejo prihod plime in oseke, vremenske znake, ki napovedujejo spremembo vetrovnih in drugih pogojev itd. Vse to je ključno za večjo varnost tečajnikov na tečaju, pa tudi kasneje, ko se bodo samostojno ukvarjali s kajtanjem.

Predlagamo tudi, da naj si šole v primeru nujne intervencije zagotovijo uporabo čolna centra, kjer gostujejo.

Za zagotavljanje večje varnosti morajo šole pri izvedbi tečaja bolj dosledno opozoriti tečajnike na nujnost pregleda opreme (posebej pa vrvic in kajta) pred uporabo. Še posebej jih je treba opozoriti na vsakokratno preverjanje pravilne nameščenosti vrvic na kajt (Slika 2) ter zaprtje ventilov za posamezne zračne tube (Slika 3). Pri učenju pod vodstvom inštruktorjev so tečajniki ves čas pod nadzorom. Ko pa bodo na vodi samostojni, pa se jim bo v začetni fazi samostojnega pridobivanja izkušenj pri kajtanju pogosto dogajalo, da jim bo kajt padel v vodo. Pri tem bodo padci kajta lahko tako sunkoviti, da bodo poškodovali zračne tube. V primeru, da so vsi ventili oz. cevke posameznih tub zaprti, bo zrak ušel le iz poškodovane tube. V nasprotnem primeru pa bo bodo zračne tube v celoti izpusile zrak. V tem primeru je lahko kajtar izpostavljen večji nevarnosti; v primeru, da na lokaciji ni čolna za reševanje, se bo lahko rešil iz vode le s plavanjem.

Slika 2. Pregled pravilne nameščenosti vrvic na kajt.

Slika 3. Zapiranje zračnih tub zagotavlja plovnost kajta v primeru okvare kajta.

Z raziskavo smo ugotovili, da inštruktorji tečajnikov niso ustrezno seznanili z uporabo in delovanjem varnostnih sistemov, prav tako pa niso simulirali možnih nevarnih situacij, ki bi zahtevale njihovo uporabo. Ko se bodo vadeči po tečaju samostojno ukvarjali s kajtanjem, je nujno, da znajo varnostne sisteme pravilno uporabljati. To je eden od osnovnih dejavnikov varnosti, zato morajo inštruktorji ta osnovni IKO varnostni standard bolj dosledno upoštevati. Glede na to, da v Sloveniji ni možno pridobiti ustrezne strokovne usposobljenosti za delo na področju kajtanja, predlagamo, da se pri ustrezni strokovni organizaciji čim prej organizira tovrstno usposabljanje.

■ Literatura

1. Beaudonnat, E. (2010). *Kiteboarder's handbook*. Cabarete: IKO (International Kiteboarding Organisation).
2. Burlies, T., Hosp, J. (2013). *Kiteboarding tricktionary twintip supreme edition*. Mieders: Tricktionary Publishing.
3. Malusa, D. (2012). *Vodič kroz kiteboarding*. Rijeka: Udruga kiteboarding Peta Linija.
4. Nickel, C., Zernial, O., Musahl, V., Hansen, U., Zantop, T. in Petersen, W. (2004). A prospective study of kitesurfing injuries. *American Journal of Sports Medicine*, 32(4):921–927.
5. *What is kiteboarding?: The world's fastest growing watersport*. (2009). Aqua sports Maui-Hawaii. Pridobljeno iz <http://mauikiteboardinglessons.com/about/about-kiteboarding/>

doc. dr. Matej Majerič,
Fakulteta za šport, Univerza v Ljubljani
matej.majeric@fsp.uni-lj.si